

SUNUŞ

Sanat ve tasarım ürünlerini, tarihsel ve kültürel bağlantılarıyla değerlendiren, güncel olanla ilişkilendiren, derinlikli estetik çözümlerinin konusu haline getiren yazı ve yorumların, zamansal belirleyiciler olarak taşıdıkları önem ortada. Ancak son dönemde, özellikle siyasetin yarattığı gerilimli gündemle iyice gölgelenen sanat ve kültür ortamında, gerçekleşen entelektüel üretimin neredeyse farkında bile değiliz.

Sanat ve tasarım olgusunun, toplumlar için yaşamsal düzeyde öncelikli bir husus olduğu gerçeği, hiç kuşkusuz sahip olduğumuz yaratıcılık potansiyelinin ayrıcalığına dikkat çeken yaklaşımlarla pekişecektir. Beki de salt bu nedenle, içinde bulunduğumuz bu karmaşık ortamın eleştirel bilinç ve görsel dilin kodlarıyla biçimlenen yansımaları olarak görebileceğimiz sanat ve tasarım ürünlerini; *biyopolitik* gerekçeli yaptırımların bir sonucu haline gelmekten özenle korumalıyız. Bunu anlamak için, toplumsal yapıyı en etkili bir biçimde deşifre eden bu ürünlerin; sosyal-psikolojinin alanını ısrarla deşerek, sözgelimi *göç, göçebe, sürgün* ya da *mültecilik* gibi sorun ve kavramlara ne kadar hızlı bir şekilde odaklanabildiğini görmek yeterlidir. Bu yüzden, sanat ve tasarım meselelerini özellikle kuramsal pratikte; güncel düşünsel, siyasal ve kültürel tartışmaların da çevrelediği *stratejik bir alan halinde* okuma çabalarının farklı anlam ve değer kazandığı yeni bir süreci yaşamaktayız. Yedi, tam da bu tarz algılama ve düşünme biçimlerinin talep ettiği bir yayının konseptiyle kendini yenileyerek yoluna devam edecektir.

Yedi'nin on yedinci sayısı, geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz, kültürel dinamiği arkasına alan bir değişim düşüncesinin ya da iradesinin gücü ve etkisine sürekli vurgu yapan yazar-düşünür John Berger ve Zygmunt Bauman ile sinema dünyasına bakışımızı netleştiren sevgili çalışma arkadaşımız Prof. Dr. Ertan Yılmaz'ın aziz hatıralarına adanmıştır.

Prof. Mümtaz SAĞLAM

Dekan V.

EDİTÖRDEN

Değerli Okurlar,

Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi'nin 17. sayısında, güncel ve geleneksel sanat pratikleri ve kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmış on iki makaleye yer verildi.

“Sanat Sosyolojisi Üzerine: Belirli Kavramsal Gerilimler ve İkilikler” başlıklı makalesinde Koray Değirmenci, güncel sanatın önemli kuramcılarında A. C. Danto'nun ‘sanat’ tanımından yola çıkarak bunun sanat sosyolojisi ile olan bağına sorguluyor. Yıldız Öztürk Ötkünç, “Beral Madra'nın Küratöryal Pratikleri ve Türkiye Sanat Ortamına Katkısı” ile küratörlüğün Türkiye’de kurumsal anlamda tanındığı dönemlerdeki ilk küratörlerden Beral Madra'nın çalışmalarını tanıtarak Türkiye’deki günümüz küratörlük çalışmalarına da bir giriş niteliği hazırlıyor. “Tasarım Kenti Olmayı Hedefleyen İzmir’in Zihinsel Altyapısını Dönüştürmek İçin Bir Etkinlik Tasarımı Önerisi” ile Cenk Dereli, kent markalaşması konusunu, İzmir üzerinden bir etkinlikle inceliyor. Bike Sağduyu'nun “Osmanlı’da Erkek Giyiminin Modernleşme Süreci” ile Jovita Sakalauskaite Kurnaz’ın “Baltık Paganizminde Tanrıçalar: Litvanya Çağdaş Tekstil Sanatçılarının Eserlerinde Tanrıça Sembolleri” makaleleri, bu sayının sanat tarihi içerikli çalışmalarıdır. Başak Özdemir Uysal/ Günay A. Atalayer, Neslihan Yaşar/Nesrin Önlü, Gülcan B. Ercivan ve Gonca Karavar’ın makaleleri, geleneksel ve güncel tekstil/dokuma uygulamaları üzerine çeşitlendirilmiş özgün çalışmalardan oluşuyor. Ayben Kaynar Tanır ve Mustafa Ağatekin, makalelerinde, öğrenci ve eğitmen bakış açılarıyla güzel sanatlar eğitimi üzerine istatistik bilgileri değerlendiriyor. Pinar Uçman Karaçalı, “*Robert Schumann’s Song Cycle Frauenliebe und Leben (A Woman’s Life and Love): An Interpretive Guide for Singers*” başlıklı İngilizce makalesinde vokal eserlerin yorumlanması üzerine bir araştırma sunuyor. Katkıları bölümünde, Gönenç Hongur’un *barbershop* müziğini tanıtan yazısına yer veriliyor.

Derginin ilk sayfalarında, 2016’nın son günlerinde aramızdan ayrılan, sevgili hocamız ve çalışma arkadaşımız, yazar/çevirmen/akademisyen Prof. Dr. Ertan Yılmaz’ın bizlere bıraktığı anılarıyla buluşacaksınız. Uzun zamandır hemen her alanda yaşanan değerlerin yitirilişi, kayıtsızlık ve ilkesizliğe dair pek çok örnek sanat üretiminde ve kuramsal çalışmalarda karşımıza çıksa da, Ertan Yılmaz’ın sözlerini bir kez daha hatırlamak bize umut veriyor: “Anlamın bakış açısının, dünya görüşünün reddedildiği, gelip geçiciliğin, anlamsızlığın, gayri-ciddiliğin ve cehaletin egemen olduğu günümüz dünyasında anlam üreten, bakış açısına ve dünya görüşüne sahip birey(ler) olarak düşünüp buna uygun olarak davranabiliriz, davranmalıyız.”

Saygıyla,

Yrd. Doç. Filiz ADIGÜZEL TOPRAK

Genel Yayın Yönetmeni / Editor-in-Chief

Prof. Dr. Ertan Yılmaz'ın ardından... Saygıyla anıyoruz...

Hocamızı; Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Film Tasarımı Bölümü başkanı Prof. Dr. Ertan Yılmaz'ı 17 Aralık 2016 Cumartesi günü yaklaşık bir yıldır mücadele ettiği hastalığı sonucu kaybettik. Bu erken veda Ertan Yılmaz'ı az ya da çok tanıyan herkes için tarifi zor bir acıya neden oldu.

Bölümümüz için yalnızca bir başkan, bir hoca değildi o, bir yol gösterici ve bir yol arkadaşıydı. Yalnızca engin birikiminden değil çok farklı kesimden yüzlerce insanı onun dostu kılan kişiliğinden de çok şey öğrendik. 19 Aralık 2016 günü hocamız için fakültemizde düzenlenen anma töreni sırasında Özdemir Nutku sahnesi bu sebeple hınca hınç doluydu. Tören sırasında söz alan herkes – öğrencileri, hocaları, çalışma arkadaşları, dostları, aynı toplumsal amaçlar için omuz omuza durduğu insanlar– kâh gözyaşlarıyla kâh gülümseyerek ona dair sınırsız hikâyeler anlattılar.

Hocamız Prof. Dr. Ertan Yılmaz 20 Ağustos 1963'te Samsun'da dünyaya geldi. 12 Eylül döneminde siyasi nedenlerle Mamak Hapishanesi'nde kaldı. 1982 yılında DEÜ, GSF Sinema-TV bölümüne giren ve 1987'de mezun olan Ertan Yılmaz aynı bölümde Yüksek Lisans ve Doktora programlarında eğitimini sürdürdü. 1991 yılında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 1985 yılında Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun düzenlediği bir mitinge katılması nedeniyle tekrar tutuklandı ve kısa bir süre daha tutuklu kaldı. 1996 yılında doktor, 1998 yılında doçent, 2004 yılında da profesör oldu. Hayatını kaybettiğinde Film Tasarımı bölüm başkanı ve öğretim üyesi olarak çalışmaktaydı. Birlikte ortak kitap çevirilerine de imza attıkları, Fakültemiz öğretim üyesi ve Geleneksel Türk Sanatları Bölüm başkanı Prof. Dr. Nuray Yılmaz, Ertan Hocamızın hem özel yaşamında hem de akademik yaşamında en büyük destekçisi ve hayat arkadaşıydı.

Engin bilgisiyle birçok sinema profesyoneli ve akademisyen yetiştiren Ertan Yılmaz'ın öğrencilerinin ilgiyle takip ettiği dersleri arasında '*Kitle İletişim Kuramları*', '*İletişim Toplumbilimi*', '*Sinema, İdeoloji ve Politika İlişkileri*', '*Toplumbilimsel ve Estetik Açısından Film Çözümlemeleri*' bulunmaktadır. Derslerinde özellikle takip ettiği izlekler ideoloji, politika ve sinema ilişkisiydi. Faşizm, kapitalizm, kültür endüstrisi ve bunların sinema ile olan ilişkisi akademik hayatı boyunca derin bir anlayışla araştırdığı, öğrettiği, tartıştığı konular arasında yer aldı. Marksizm, Frankfurt Okulu, Bertolt Brecht, Walter Benjamin, Louis Althusser referansları arasında başta geliyordu. Ayrıca Yılmaz, öğrencilerine modernist sinemaya dair temel bilgileri aktararak sinemaya bakış açılarını değiştirip zenginleştiren değerli bir öğretim üyesi oldu.

Bilginin ve üniversitenin toplum yararına olması gerektiği inancıyla birikimini, toplumun farklı kesimlerindeki dernekler, kültür sanat kurumları, demokratik kitle örgütleri ve gençlik örgütleri ile özveriyle paylaştı.

Birçok gazetede, dergide, akademik yayınlarda ve kitaplarda makaleleri ve bölümleri olan Ertan Yılmaz, Sinema, İdeoloji, Politika adlı kitaba yazdığı "Sinema ve İdeoloji İlişkileri Üzerine" başlıklı bölümde¹ şöyle diyor:

Bugün her alanda olduğu gibi sinemada da mücadele sürmektedir. Kültür bir düzeyde ideolojiyi yaşama biçimimizdir; ama başka bir düzeyde de bu biçimi bilinçli olarak tercih edebiliriz. Bize öğretildiği biçimiyle bizden yapmamız istenen reddedip kendi tercih(ler)imizi savunarak bunları yaşamaya çalışabiliriz. Belki her yana yayılmış olan ideolojiden kaçamayız ama kendi ideolojik konumumuzu seçebilir ve mümkün olduğunca buna uygun yaşayabilir;

üretimde bulunabilir, örneğin filmler çekebilir, film eleştirileri yazabiliriz. Anlamın bakış açısının, dünya görüşünün reddedildiği, gelip geçiciliğin, anlamsızlığın, gayri-ciddiliğin ve cehaletin egemen olduğu günümüz dünyasında anlam üreten, bakış açısına ve dünya görüşüne sahip birey(ler) olarak düşünüp buna uygun olarak davranabiliriz, davranmalıyız.

Yalnızca bir hoca değildi, bir yazar ve velut bir çevirmendi. Kitapları, makaleleri ve çevirdiği onlarca kitapla sinema öğrencileri, akademisyenleri ve bağımsız araştırmacılar için devasa bir sinema kitaplığı yarattı. Hocamızın yayımlanan kitapları şunlardır:

- Amerikan Sinemasında Savaş ve Vietnam Filmleri (Antrak Yayınları, 1997: İstanbul)
- 1968 ve Sinema (Kitle Yayınları, 1997: Ankara)
- Avrupalı Yönetmenler (ortak kitap, Kitle Yayınları, 1997: Ankara)

Çok çeşitli yayınevlerine kitaplar çeviren Ertan Yılmaz, çevirdiği kitapları içeren aşağıdaki listeden de görülebileceği üzere, sinemayla ilgilenen herkesin kitaplığına en az bir kitapla konuk olmuştur:

- Jean-Luc Godard – Konvansiyonele Karşı Modernist Sinema (derleme çeviri, Ankara, 1993: Gece Yayınları)
- Kutsal Olmayan Savaş, İslamcı Terör, John L. Esposito (Nuray Yılmaz ile birlikte, Oğlak Yayınları, İstanbul: 2002)
- Yalnızlık Sineması, Robert P. Kolker (Öteki Yayınları, Ankara, 1999)
- Bir Film Nasıl Okunur?, James Monaco (Oğlak Yayınları, İstanbul: 2002)
- Hitchcock Sineması, Robin Wood (Kabalıcı Yayınevi, İstanbul: 2004)
- Sinema ve Devrim, James Roy MacBean (Kabalıcı Yayınevi, İstanbul: 2006)

- Yeni Dalga, James Monaco (+1 Yayıncılık, İstanbul: 2006)
- Senaryo Yazarları İçin Psikoloji, William Indick (Yeliz Taşkan ile birlikte, +1 Yayınları, İstanbul: 2007 – Agora Yayınları, İstanbul: 2011)
- Story: Senaryo Yazımının Özü, Yapısı, Tarzı ve İlkeleri, Robert McKee (Nuray Yılmaz ve Fatih Kınalı ile birlikte, Plato Yayınları, İstanbul: 2007)
- Değişen Bakış – Uluslararası Sinema, Robert Kolker (De Ki Yayınları, Ankara: 2010)
- Modernizmi Seyretmek – Avrupa Sanat Sineması, Andras Balint Kovacs (Ankara, Dipnot Yayınları: 2011)
- Godard – Sanatçının Yetmiş Yaşında Bir Portresi, Colin McCabe (Dipnot Yayınları, Ankara: 2011)
- Filmde Yöntem ve Eleştiri, Derleme (De Ki Yayınları, Ankara: 2011)
- Politik Film: Üçüncü Sinemanın Diyalektiği, Mike Wayne (Yordam Kitap: 2011)
- Caligari'den Hitler'e Alman Sinemasının Psikolojik Tarihi, Siegfried Kracauer (De Ki Yayınları, Ankara: 2011)
- Sinemayı Anlamak – Marksist Perspektifler, der. Mike Wayne (De Ki Yayınları, Ankara: 2012)
- Film Sanatı: Bir Giriş, David Bordwell ve Kristin Thompson (Emrah Suat Onat ile birlikte, De Ki Yayınları, Ankara: 2011)
- Sinemanın Tüm Öyküsü, der. Philip Kemp (Nuray Yılmaz ile birlikte, Hayalperest Yayınları, İstanbul: 2014)
- Başlangıcından Günümüze Fransız Sineması, Rémi Fournier Lanzoni (Küre Yayınları, İstanbul: 2015)
- CIA ve Hollywood, Tricia Jenkins (Matbuat Yayın Grubu, İstanbul: 2015)

Ertan Hocanın genç yaşıta aramızdan ayrılışının yarattığı keder, yaşasaydı sinemamızın ve kültürümüzün onun bilgeliğinden neler öğrenebileceğini düşündükçe artmakta. Geride kalanlar için en büyük teselli ise Ertan Yılmaz'ı öğrencisi, meslektaşı, dostu olarak tanıma fırsatını yaşamış olmaktır. Ertan Yılmaz'ın anısına sahip çıkmak demek; en az onun kadar disiplinle, sevgiyle, akademik ahlak ile çalışmak ve üretmektir.

Notlar

- 1 SineMasal Yazılar 1, Nirengi Yayınları, Ankara: 2008.